

Отже, важливість дослідження проблем бюджетного регулювання та бюджетної безпеки в Україні, їх теоретична і практична значимість, а також недостатнє висвітлення в літературі фінансового спонукають до подальших досліджень проблем фінансової безпеки в цілому та бюджетної безпеки держави зокрема. Зростає актуальність проблеми забезпечення фінансової безпеки як однієї з найважливіших складових національної економічної безпеки кожної держави та проблеми, що, долаючи національні кордони, прогресуючими темпами стає глобальною.

*Продіус І.П., д. е. н., професор,
Олейнікова О.О., старший викладач.
Одеський національний політехнічний університет*

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ЯК ГОЛОВНИЙ МЕХАНІЗМ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Однією з причин виникнення кризової ситуації на багатьох українських підприємствах є низький рівень менеджменту. Саме некваліфіковані та помилкові дії керівництва привели велику кількість суб'єктів господарювання на межу банкрутства. Істотним фактором, який зумовлює прийняття неправильних управлінських рішень, є відсутність на вітчизняних підприємствах фінансового контролінгу.

Аналіз фінансового стану підприємства можна умовно поділити на два напрями: аналіз фінансових коефіцієнтів та аналіз фінансових потоків. Аналіз фінансових коефіцієнтів дозволяє дати статичну оцінку фінансового стану підприємства на визначені дати - на дати складання фінансової звітності. Аналіз фінансових потоків дозволяє оцінити фінансову динаміку підприємства, тобто зміни його фінансового стану, виражені рухом його фінансових потоків.

Так аналіз фінансово-економічних показників на прикладі фрагменту машинобудівних підприємств Одеського регіону за 2007-2009 рр., показав що більшість з них перебувають на грані кризи. Майже на всіх досліджуваних підприємствах було виявлено: перевищення критичного рівня простроченої кредиторської заборгованості; низькі значення коефіцієнтів ліквідності; невиконання зобов'язань перед кредиторами та акціонерами відносно своєчасності повернення позичок, виплат відсотків і дивідендів; наявність простроченої дебіторської заборгованості; наявність наднормативних виробничих запасів; низька маневреність власних обігових коштів; брак вільних грошових ресурсів; низька або повна відсутність рентабельності. Істотними проблемами є: некомпетентне управління і недостатня

кількість кваліфікованих кадрів, які не затримуються на підприємствах через низьку заробітну плату; недостатня кількість інновацій; висока зношеність устаткування, яка іноді доходить до 70%; падіння попиту на вітчизняну машинобудівну продукцію. Привертають увагу високі темпи зростання імпорту машинобудівної продукції, які перевершують темпи зростання виробництва в цій галузі. При цьому імпортується багато продукції, яку могли б виробляти вітчизняні підприємства.

Необхідно відмітити також, що для швидкого виявлення потенційної загрози банкрутства підприємства та розробки попереджуючих заходів, крім аналізу фінансово-економічних показників, необхідно використовувати моделі прогнозування банкрутства. При комплексному запровадженні вітчизняних і зарубіжних методів прогнозування банкрутства можна обґрунтовано проаналізувати причини та глибину кризи на підприємстві та своєчасно подолати негативні тенденції за допомогою внесення необхідних змін у стратегію управління.

Тому при загрозі банкрутства необхідно вибирати основні механізми антикризового фінансового управління підприємством відповідно до масштабів його кризового стану і з урахуванням прогнозу розвитку основних факторів, що визначають загрозу банкрутства, а саме: забезпечення фінансового оздоровлення підприємства за рахунок реалізації внутрішніх резервів господарської діяльності або ж за рахунок зовнішньої допомоги і часткової його реорганізації, а у випадку неможливості фінансового оздоровлення підприємства, припинити господарську діяльність і почати процедуру ліквідації.

Таким чином, систему антикризового фінансового управління підприємством доцільно базувати на наступних принципах:

1. Постійна готовність до можливого порушення фінансової рівноваги підприємства.
2. Діагностика кризових явищ на початкових етапах фінансової діяльності підприємства.
3. Диференціація індикаторів кризових явищ за ступенем їхньої небезпеки для фінансового розвитку підприємства.
4. Терміновість реагування на окремі кризові явища у фінансовому розвитку підприємства.
5. Адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовій рівновазі.
6. Повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового фінансового стану.

Враховуючи економічний стан більшості досліджуваних підприємств, реструктуризація є головним механізмом приведення організаційної і виробничої структур, потужностей, майна і займаних земельних ділянок у

відповідність з обсягом продукції, при одночасному реформуванні системи фінансів.

Реструктуризація - основна складова антикризових заходів і лише один з інструментів досягнення довгострокових цілей підприємств. Далі має бути задіяний механізм використання наявних у підприємства переваг, залучені фінансові ресурси на основі підвищення інвестиційної привабливості, сформована ефективна система антикризового управління. Після ефективно проведеної реструктуризації підприємства поступово стають фінансово стабільними і можуть приступати до стратегій активного розвитку, однією з найважливіших складових яких є інновації, а також підвищення якості продукції, розвиток маркетингової і зовнішньоекономічної діяльності, мотивація персоналу, сучасна організація виробництва, зниження собівартості продукції.

Підводячи підсумок слід ще раз зазначити, що фінансовий аналіз є основою для планування фінансових потоків на майбутній період, яке в свою чергу пов'язане з прийняттям рішень щодо використання фінансових ресурсів підприємства, тобто інвестиційних рішень, рішень щодо вибору джерел фінансування та залучення необхідних фінансових ресурсів, тобто фінансових рішень, а також розробки системи постійного моніторингу виконання прийнятих рішень.

В умовах кризи головним завданням для великих промислових підприємств та представників середнього бізнесу є скорочення витрат. У вирішенні такого складного завдання може допомогти держава, яка створить умови для забезпечення постійного трансферту знань у виробництво. Також слід застосовувати досвід іноземних компаній, які вийшли переможцями з попередньої кризи, а саме управління на основі якості, до якого належить: орієнтація на результат; концентрація уваги на споживачеві; лідерство та відповідність цілям; управління на основі процесів і фактів; розвиток персоналу та підвищення його кваліфікації; постійне навчання, інновації та вдосконалення; розвиток партнерства; відповідальність перед суспільством.

Таким чином, підприємство може мати успіх тільки в тому випадку, якщо знаходиться в стані послідовного і неухильного розвитку, тому повноцінне управління в умовах кризи повинне охоплювати стратегії довгострокових відносин з власниками, інвесторами, кредиторами, клієнтами, кінцевими споживачами, постачальниками та персоналом, без яких неможливі успіхи компанії як у сучасний період, так і в стратегічній перспективі.